

Zawieranie umów

WIEDZA W PIGUŁCE

Umowa to porozumienie dwóch lub więcej stron mające na celu ustalenie przedmiotu umowy oraz uzgodnienie wzajemnych obowiązków i praw. To są dwa podstawowe warunki umowy.

Przedmiotem umowy może być nabycie towarów, wykonanie usługi, dzieła, zaciągnięcie zobowiązania wobec innych (np. pożyczki). Umowa zawsze musi być możliwa do wykonania — umowa o rzecz niemożliwą jest nieważna.

Co do zasady umowy mogą zawierać osoby posiadające zdolność do czynności prawnych. Są to pełnoletnie osoby fizyczne i osoby prawne (najczęściej spółki, stowarzyszenia, fundacje, a także Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego, np. gminy). Jednakże osoby, które nie ukończyły lat 18, mogą samodzielnie zawierać umowy w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Należą do nich np. kupno gazety w kiosku, zakupy w warzywniaku, ale już raczej nie założenie konta w serwisie społecznościowym. Te kwestie regulują regulaminy poszczególnych serwisów, najczęściej jednak wymagają one zgody rodziców w przypadku osób poniżej 18. roku życia.

Umowy najczęściej sporządza się na piśmie i potwierdza podpisem. Jednakże umowy ustne również są ważne. Umowa jest czynnością prawną i wywołuje skutki prawne, co oznacza, że w przypadku naruszenia postanowień zawartych w umowie przez drugą stronę możesz dochodzić swoich praw w sądzie.

W codziennym życiu zawierasz umowy bardzo często — kiedy robisz zakupy i kiedy korzystasz z internetu. Zaakceptowanie każdego regulaminu poprzedzającego wejście na stronę lub zalogowanie się do jakiegoś serwisu to zawarcie umowy. Kliknięcie „Akceptuj” jest równoznaczne z jej podpisaniem.

Zawieranie umów na odległość — akceptacja regulaminów internetowych, zakupy online czy podpisywanie dokumentów poza lokalem firmy, z którą dokonujesz transakcji — regulowane jest przez **Ustawę o prawach konsumenta**. Pamiętaj, że masz 14 dni na odstąpienie od takiej umowy bez żadnych konsekwencji finansowych. Tyle tylko, że na własny koszt musisz odesłać towar, który w taki sposób kupiłeś. O każdej zmianie regulaminu powinieneś być powiadomiony pisemnie — ma to znaczenie zwłaszcza w przypadku usług telekomunikacyjnych (regulaminy firm dostarczających dostęp do internetu często się zmieniają).

Jeśli ktoś zmusił cię do podpisania jakiejś umowy, umowa ta jest nieważna, nie musisz jej wykonywać. Natomiast jeśli ktoś wprowadził cię w błąd, zastosował podstęp lub groźbę, może to być podstawą do uchylenia się od skutków prawnych takiego oświadczenia woli (umowa taka nie jest jednak automatycznie nieważna). W takiej sytuacji powinieneś wysłać do osoby lub firmy, z którą zawarłeś umowę, pismne oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem błędu, podstępu lub groźby. Takie oświadczenie najlepiej wysłać listem poleconym za potwierdzeniem odbioru, żeby mieć dowód, że takie oświadczenie wysłałeś. Powyższe sytuacje są przykładami tzw. wad oświadczenia woli.

Przed wszystkim zawsze przeczytaj dokładnie każdy dokument, pod którym się podpisujesz. Jeśli coś wzbudza twoją wątpliwość, pytaj, dopóki nie uzyskasz satysfakcjonującej odpowiedzi. Zwracaj uwagę na to, do czego sam się zobowiązujesz.

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Umowa wydaje się terminem przypisanym do sfery prawniczej. W rzeczywistości zawieranie umów dotyczy każdego. Mamy z nimi do czynienia zarówno w momencie samodzielnego kupna chleba w sklepie, jak również przy akceptacji regulaminów w serwisach społecznościowych. Czy czytanie długich regulaminów przed ich akceptacją jest potrzebne? Na przykładzie regulaminu jednego serwisu społecznościowego zobaczymy, jakie ważne informacje omijają tych, którzy ich nie czytają.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- potrafią wymienić różne rodzaje zawieranych umów;
- umieją wskazać przedmiot umowy;
- znają powody nieważności umów lub sytuacji, w których można uchylić się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia;
- wiedzą, że akceptacja regulaminu serwisu społecznościowego też jest umową;
- potrafią ze zrozumieniem przeczytać regulamin serwisu społecznościowego.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 5 min
Forma: burza mózgów
Pomoce: tablica, kreda

Zapytaj uczestniczki i uczestników, co to jest umowa. Jakiej znają rodzaje umów? Odpowiedzi zapisuj na tablicy. Dopytaj, jeśli nie padną następujące odpowiedzi: złożenie zamówienia poprzez sklep internetowy, akceptacja regulaminu serwisu internetowego, założenie konta mailowego, zgoda udzielona konsultantowi telefonicznemu.

2.

Czas: 20 min
Forma: praca w grupach, prezentacja, rozmowa
Pomoce: kartki, długopisy

Podziel uczestników i uczestniczki na 3 grupy. Każda grupa będzie pracować nad innym aspektem umów. Zadaniem grup jest stać się ekspertami w zakresie przydzielonego tematu. Podejdź do grup i podaj im instrukcje. Pytania pomocnicze zadawaj w razie potrzeby po kilku minutach pracy grup.

1 grupa: Strony i przedmiot umowy. Poproś grupę o podanie przykładów umów i wskazanie stron oraz przedmiotu umowy. Poproś o podanie przykładów, kiedy jest więcej niż 2 strony umowy.

Pytania pomocnicze mają nakierować na odpowiedzi: kupno pieczywa w sklepie, umowa z dostawcą internetu, kupno butów na allegro.

2 grupa: Umowy na odległość. Poproś grupę o wypisanie przykładów umów zawieranych na odległość. Zwróć uwagę, że część przykładów mogła pojawić się w trakcie ćwiczenia 1. Poproś o stworzenie definicji umowy na odległość.

Pytania pomocnicze:

- Czy katalogi reklamowe rozsyłane do domów mogą zawierać w sobie umowę?
- Jakie usługi mogą być proponowane przez telefon, które zawierają w sobie możliwość zawarcia umowy?
- Czy poprzez czasopisma zawierane mogą być jakieś umowy?
- Czy poprzez radio i telewizję zawiera się umowy?

3 grupa: Powody nieważności umów. Poproś grupę o podanie przykładowych powodów, kiedy umowa może zostać uznana za nieważną.

Pytania pomocnicze:

Jak traktować umowę, jeśli:

- ktoś został zmuszony do podpisania umowy?
- ktoś podpisał umowę, będąc pod wpływem sił leków albo narkotyków?
- Jest to umowa między płatnym mordercą a zazdrośnym mężem?

W tym miejscu warto również podkreślić różnicę pomiędzy umową, która zawarta jest pod przymusem lub pod wpływem silnych leków (umowa jest nieważna i nie trzeba jej wykonywać) a zawartą pod wpływem błędu, podstęp lub groźby (konieczność złożenia i wysłania oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia woli).

Poproś grupy o prezentację ich dokonań. Poproś kilka osób, o powiedzenie, czego nowego się dowiedziały w trakcie tego ćwiczenia.

3.

Czas: 20 min

Forma: praca w grupach, prezentacja

Pomoce: 3 komputery z dostępem do internetu, wydrukowana i pocięta karta pracy „Regulamin”

Zapytaj uczestników i uczestniczki, w jakich portalach społecznościowych są zarejestrowane. Zapytaj grupę, czy ktoś przeczytał kiedyś cały regulamin serwisu przed założeniem konta. Podziel uczestników i uczestniczki na 3 grupy. Poproś każdą grupę o znalezienie w sieci regulaminu serwisu społecznościowego Facebook. Rozdaj każdej grupie fragment wydrukowanej **karty pracy „Regulamin”**. Poproś grupy o odpowiedzi na pytania dotyczące wybranych rozdziałów regulaminu. Następnie poproś każdą grupę o wybranie 3 najciekawszych rzeczy, których się dowiedzieli z regulaminu. Poproś grupy o prezentację.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestniczki i uczestnicy:

- potrafią wymienić różne rodzaje zawieranych umów?
- umieją wskazać przedmiot umowy?
- znają powody nieważności umów?
- wiedzą, że akceptacja regulaminu serwisu społecznościowego też jest umową?
- potrafią ze zrozumieniem przeczytać regulamin serwisu społecznościowego?
- są świadomi konsekwencji poszczególnych elementów regulaminu?

Opcje dodatkowe

Jeśli w trakcie zajęć masz dostęp do internetu ćwiczenie 2. możesz rozszerzyć o poszukiwanie informacji w internecie.

Jeśli nie masz dostępu do komputerów i internetu w trakcie zajęć, może przed zajęciami przygotować 3 wersje wydrukowanego regulaminu serwisu społecznościowego.

Ćwiczenie 3. możesz rozszerzyć o kończącą refleksję. Poproś uczestniczki o dobranie się w pary z osobą, która pracowała w innej grupie. Upewnij się, że każdy ma parę. Poproś każdą osobę o opowiedzenie drugiej, która z informacji z regulaminu, o których wcześniej nie wiedziała, najbardziej ją zaskoczyła. Zróbcie zmianę w parach, tak żeby druga osoba miała też możliwość opowiedzenia swoich wrażeń. Zapytaj całą grupę o odpowiedzi, zapisujcie je na tablicy.

Ćwiczenie 3. możesz też rozszerzyć o debatę „za i przeciw” na temat: czy warto czytać regulaminy serwisów internetowych.

MATERIAŁY

Karta pracy „Regulamin”

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Oznacz zdania jako prawdziwe lub fałszywe:

1. Zakup pieczywa w sklepie jest umową. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
2. Umowa jest czynnością prawną. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
3. Umowa niesporządzona na piśmie jest nieważna. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]
4. Akceptacja regulaminu społecznościowego skutkuje zawarciem umowy na odległość. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
5. Bycie pod wpływem silnych leków może być powodem do stwierdzenia nieważności umowy. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
6. Jeśli umowa zawarta jest pod przymusem, mamy do czynienia z wadą oświadczenia woli. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
7. Od każdej umowy można odstąpić w ciągu 14 dni. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]
8. Zawieranie umów na odległość reguluje **Ustawa o prawach obywateli**. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]
9. Od umowy zawartej na odległość można odstąpić w ciągu 14 dni. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
10. Umowy zawarte na odległość to tylko umowy dokonywane przez internet. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]

SŁOWNICZEK

- **osoba prawna**: jednostka organizacyjna złożona z ludzi i środków materialnych, powołana do realizacji danego zadania. Posiada osobowość prawną, dzięki której może dokonywać czynności prawnych, np. podpisywać umowy.
- **wady oświadczeń woli**: okoliczności mające negatywny wpływ na ważność oświadczenia woli. Należą do nich brak świadomości lub swobody powzięcia decyzji i wyrażenia woli, pozorność (zmylenie osób trzecich), wprowadzenie w błąd i podstęp oraz groźba.

- **oświadczenie woli:** pojęcie prawnicze. Uzewnętrzenie, przejaw woli lub zamiaru, które ma skutki prawne w postaci zawarcia umowy. Wola musi być wyrażona w sposób dostateczny.

CZYTELNIA

- **Poradnik dla użytkowników publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych,** Urząd Komunikacji Elektronicznej [PDF], [dostęp: 19.02.2013], http://www.giodo.gov.pl/plik/id_p/1920/j/pl/.

Tekst: Joanna Ruta Baranowska, scenariusz: Weronika Paszewska, konsultacja merytoryczna: Dorota Głowacka, Piotr Wąglowski. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/zawieranie-umow/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.

Podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, IV poziom edukacyjny

Treści nauczania

Prawo cywilne i rodzinne. (zakres rozszerzony)

Obywatel wobec prawa. (zakres rozszerzony)

Informatyka, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Bezpieczne posługiwanie się komputerem i jego oprogramowaniem, wykorzystanie sieci komputerowej; komunikowanie się za pomocą komputera i technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Nowa podstawa programowa:

2018/L0/podstawy przedsiębiorczości/t3.8

2018/L0/podstawy przedsiębiorczości/t3.9